

ISSN 2518-1483 (Online),
ISSN 2224-5227 (Print)

2017 • 4

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

БАЯНДАМАЛАРЫ

ДОКЛАДЫ

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

REPORTS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ЖУРНАЛ 1944 ЖЫЛДАН ШЫҒА БАСТАҒАН
ЖУРНАЛ ИЗДАЕТСЯ С 1944 г.
PUBLISHED SINCE 1944

Бас редакторы
х.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА академигі **М.Ж. Жұрынов**

Редакция алқасы:

Адекенов С.М. проф., академик (Қазақстан) (бас ред. орынбасары)
Боос Э.Г. проф., академик (Қазақстан)
Величкин В.И. проф., корр.-мүшесі (Ресей)
Вольдемар Вуйцик проф. (Польша)
Гончарук В.В. проф., академик (Украина)
Гордиенко А.И. проф., академик (Белорус)
Дука Г. проф., академик (Молдова)
Илолов М.И. проф., академик (Тәжікстан),
Леска Богуслава проф. (Польша),
Локшин В.Н. проф. чл.-корр. (Қазақстан)
Нараев В.Н. проф. (Ресей)
Неклюдов И.М. проф., академик (Украина)
Нур Изура Удзир проф. (Малайзия)
Перни Стефано проф. (Ұлыбритания)
Потапов В.А. проф. (Украина)
Прокопович Полина проф. (Ұлыбритания)
Омбаев А.М. проф. (Қазақстан)
Өтелбаев М.О. проф., академик (Қазақстан)
Садыбеков М.А. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Сатаев М.И. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Северский И.В. проф., академик (Қазақстан)
Сикорски Марек проф., (Польша)
Рамазанов Т.С. проф., академик (Қазақстан)
Такибаев Н.Ж. проф., академик (Қазақстан), бас ред. орынбасары
Харин С.Н. проф., академик (Қазақстан)
Чечин Л.М. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Харун Парлар проф. (Германия)
Энджун Гао проф. (Қытай)
Эркебаев А.Э. проф., академик (Қырғыстан)

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының баяндамалары»
ISSN 2518-1483 (Online),
ISSN 2224-5227 (Print)

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» Республикалық қоғамдық бірлестігі (Алматы қ.)
Қазақстан республикасының Мәдениет пен ақпарат министрлігінің Ақпарат және мұрағат комитетінде 01.06.2006 ж.
берілген №5540-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 2000 дана.

Редакцияның мекенжайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., 220, тел.: 272-13-19, 272-13-18,
http://nauka-nanrk.kz_reports-science.kz

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2017

Типографияның мекенжайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Муратбаева көш., 75.

Главный редактор
д.х.н., проф., академик НАН РК **М. Ж. Журинов**

Редакционная коллегия:

Адекенов С.М. проф., академик (Казахстан) (зам. гл. ред.)
Боос Э.Г. проф., академик (Казахстан)
Величкин В.И. проф., чл.-корр. (Россия)
Вольдемар Вуйцик проф. (Польша)
Гончарук В.В. проф., академик (Украина)
Гордиенко А.И. проф., академик (Беларусь)
Дука Г. проф., академик (Молдова)
Илолов М.И. проф., академик (Таджикистан),
Леска Богуслава проф. (Польша),
Локшин В.Н. проф. чл.-корр. (Казахстан)
Нараев В.Н. проф. (Россия)
Неклюдов И.М. проф., академик (Украина)
Нур Изура Удзир проф. (Малайзия)
Перни Стефано проф. (Великобритания)
Потапов В.А. проф. (Украина)
Прокопович Полина проф. (Великобритания)
Омбаев А.М. проф. (Казахстан)
Отелбаев М.О. проф., академик (Казахстан)
Садьбеков М.А. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Сатаев М.И. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Северский И.В. проф., академик (Казахстан)
Сикорски Марек проф., (Польша)
Рамазанов Т.С. проф., академик (Казахстан)
Такибаев Н.Ж. проф., академик (Казахстан), зам. гл. ред.
Харин С.Н. проф., академик (Казахстан)
Чечин Л.М. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Харун Парлар проф. (Германия)
Энджун Гао проф. (Китай)
Эркебаев А.Э. проф., академик (Кыргызстан)

«Доклады Национальной академии наук Республики Казахстан»

ISSN 2518-1483 (Online),

ISSN 2224-5227 (Print)

Собственник: Республиканское общественное объединение «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы)

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан №5540-Ж, выданное 01.06.2006 г.

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 2000 экземпляров

Адрес редакции: 050010, г.Алматы, ул.Шевченко, 28, ком.218-220, тел. 272-13-19, 272-13-18

<http://nauka-nanrk.kz> reports-science.kz

©Национальная академия наук Республики Казахстан, 2017 г.

Адрес типографии: ИП «Аруна», г.Алматы, ул.Муратбаева, 75

E d i t o r i n c h i e fdoctor of chemistry, professor, academician of NAS RK **M.Zh. Zhurinov****E d i t o r i a l b o a r d :****Adekenov S.M.** prof., academician (Kazakhstan) (deputy editor in chief)**Boos E.G.** prof., academician (Kazakhstan)**Velichkin V.I.** prof., corr. member (Russia)**Voitsik Valdemar** prof. (Poland)**Goncharuk V.V.** prof., academician (Ukraine)**Gordiyenko A.I.** prof., academician (Belarus)**Duka G.** prof., academician (Moldova)**Ilov M.I.** prof., academician (Tadjikistan),**Leska Boguslava** prof. (Poland),**Lokshin V.N.** prof., corr. member. (Kazakhstan)**Narayev V.N.** prof. (Russia)**Nekludov I.M.** prof., academician (Ukraine)**Nur Izura Udzir** prof. (Malaysia)**Perni Stephano** prof. (Great Britain)**Potapov V.A.** prof. (Ukraine)**Prokopovich Polina** prof. (Great Britain)**Ombayev A.M.** prof. (Kazakhstan)**Otelbayv M.O.** prof., academician (Kazakhstan)**Sadybekov M.A.** prof., corr. member. (Kazakhstan)**Satayev M.I.** prof., corr. member. (Kazakhstan)**Severskyi I.V.** prof., academician (Kazakhstan)**Sikorski Marek** prof., (Poland)**Ramazanov T.S.** prof., academician (Kazakhstan)**Takibayev N.Zh.** prof., academician (Kazakhstan), deputy editor in chief**Kharin S.N.** prof., academician (Kazakhstan)**Chechin L.M.** prof., corr. member. (Kazakhstan)**Kharun Parlar** prof. (Germany)**Endzhun Gao** prof. (China)**Erkebayev A.Ye.** prof., academician (Kyrgyzstan)**Reports of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.****ISSN 2224-5227****ISSN 2518-1483 (Online),****ISSN 2224-5227 (Print)**

Owner: RPA "National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan" (Almaty)

The certificate of registration of a periodic printed publication in the Committee of Information and Archives of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Kazakhstan N 5540-Ж, issued 01.06.2006

Periodicity: 6 times a year

Circulation: 2000 copies

Editorial address: 28, Shevchenko str., of.219-220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19, 272-13-18,

<http://nauka-nanrk.kz> / reports-science.kz

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2017

Address of printing house: ST "Aruna", 75, Muratbayev str, Almaty

REPORTS OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ISSN 2224-5227

Volume 4, Number 314 (2017), 150 – 156

JEL 341.88

Z.K. Ayupova¹, D.U. Kussainov²

¹Kazakh national agrarian university, Almaty, Kazakhstan;

²Kazakh national pedagogical university named after Abai, Almaty, Kazakhstan

zaure567@yandex.ru

LEGAL POLICY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AS
IMPORTANT MECHANISM OF STRENGTHENING OF STATEHOOD

Abstract. The legal policy of the Republic of Kazakhstan as component of state policy, is formed by the Head of the state, legislative branch, the Government, the Constitutional council, deputies, Committees of the Parliament, scientific institutions, local representative bodies of the administration, and also representative bodies of our state. At the same time, political parties, public organizations, the movements, associations and scientific communities take part in formation of legal policy. Citizens of the state take active part in this process too, not directly, but through the deputies, official institutes, mass media and the mechanism of elections. In this process the large role is belonged to the court, prosecutor's office, investigation authorities and law enforcement agencies. All the listed bodies have wide experience in legal protection, law enforcement, and also law execution. They in many situations, realizing legal policy, carry out monitoring of their efficiency, observe weaknesses and shortcomings of legal policy, and make the offers on its further improvement.

Keywords: law-abiding state, the constitution, legal system, policy, political technologies, democratization of society, the national idea, the state ideology, the state the forming nation, unitarism.

ӘОЖ: 341.88

З.К. Аюпова, Д.Ө. Құсайынов

¹Қазақ Ұлттық аграрлық университеті, Алматы қ., Қазақстан;

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ САЯСАТЫ
МЕМЛЕКЕТТІЛІКТІ НЫҒАЙТУДЫҢ БАСТЫ МЕХАНИЗМІ РЕТІНДЕ

Аннотация. Қазақстан Республикасының құқықтық саясаты жалпы мемлекеттік саясаттың бір бөлігі ретінде мемлекет басшысы, заң шығарушы орган, үкімет, конституциялық бақылау органы, депутаттық корпус, парламент комитеттері, ғылыми мекемелер, жергілікті атқару және өкілдік органдар және өзге де заң шығару бастамасына ие тұлғалармен қалыптасады. Сонымен қатар, құқықтық саясатты қалыптастыруға саяси партиялар, қоғамдық ұйымдар, қозғалыстар, бірлестіктер мен ғалымдар қатысады. Азаматтар да бұл процеске қатысады, бірақ, тікелей емес, ал ресми институттар, баспасөз, сайлау арқылы. Бұл процеске сот, прокуратура, тергеу және өзге де құқық қорғау органдарының атқаратын рөлі зор. Аталған органдар құқық қорғау, құқық қолдану және құқықты орындаудың бай тәжірибесіне ие. Олар көп жағдайда өздері жүзеге асыратын құқықтық саясаттың тиімділігі мен өміршеңдігін тексеру арқылы оны түзетіп отырады, құқықтық саясаттың әлсіз және күшті тұстарын анықтай отырып, оны жетілдіруге қатысты ұсыныстар енгізеді.

Тірек сөздер: құқықтық мемлекет, конституция, құқықтық жүйе, саясат, саяси технологиялар, қоғамды демократиялау, ұлттық идея, мемлекеттік идеология, мемлекет құрушы ұлт, унитаризм.

Қазақстан Республикасы өзінің ұлттық идеясы мен мемлекеттік идеологиясын жан-жақты қалыптастырып осы бағытта «Мәңгілік ел» идеясын алға тартуда. Осы мақсатта ең басты

міндеттерді бірі еліміздің құқықтық жүйесін қалыптастыру. Ал енді құқықтық жүйені қалыптастырудың ең пәрменді құралы ғылыми дәрежеде жасалған елдің құқықтық саясаты. Бұл құқықтық саясат - интеграциялық ұғым ретіндегі саясаттың бір түрі. Сондықтан, саясаттың не екенін білмейінше, құқықтық саясаттың мәнін түсіну мүмкін емес. Басқаша айтқанда, құқықтық саясаттың кез келген анықтамасы дәстүрлі мағынадағы саясат туралы көзқарастарға қайшы келмеуі тиіс. Заңтану мамандығы бойынша білім алушы студенттерге жалпы саясатпен қатар құқықтық саясаттың ерекшеліктерін, қағидаларын және мақсаттарын білу қажет. Себебі, құқықтық саясаттың жасалуы, бекітілуі және өмірге енгізілуі заңгерлерге байланысты. Ал мемлекет және құқық теориясы бойынша бағдарламалар мен оқулықтарда мұндай тақырып жоқ. Біздің пікірімізше, бұл негізсіз олқылық болып табылады және оның орнын толтыру қажет екендігі заңдылық. Ең алдымен оның түсінігі және анықтамасына келетін болсақ, жалпы алғанда, саясат кең мағынада таптар, партиялар, ұлттар, халықтар, мемлекеттер, әлеуметтік топтар, билік пен халық, азаматтар мен олардың бірлестіктері арасындағы өзара әрекеттестік саласы ретінде түсініледі. Бұл - қоғамдық өмірдің аса маңызды және күрделі бөлігі, саяси құндылықтар мен мүдделердің дербес әлемі болып есептеледі.

Еліміздегі жұрып жатқан саяси өзгерістердің басты қозғаушы күші ретінде Ел басының 25 қаңтардағы үндеуін айтуға болады, онда ол «Мен сіздерге еліміз үшін қағидатты мәселе бойынша қайырылып отырмын. Бұл мемлекеттік билік тармақтарының арасындағы өкілеттіктерді қайта бөлу. Менің өкіміммен арнайы жұмыс тобы құрылды. Олар жаман жұмыс істеген жоқ. Мен топтың жұмысы туралы есепті тыңдадым. Алдағы реформа біздің дамуымыздың қисыны мен тұтастай қазіргі заманғы даму қисынына арқа сүйейді. Негізгі мәні - Президент өзінің бірқатар өкілеттігін Парламент пен Үкіметке береді. Күшті президенттік вертикаль бізге мемлекет қалыптастырудағы орасан қиындықтарды еңсеру барысында қажет болды. Бұл уақытында өзін ақтады. Біздің барлық жетістіктеріміз дәл осы жүйе кезінде жүзеге асырылды» деді [1]. Осы ойлар еліміздің құқықтық саясатының қазіргі замандағы ең өзекті бағыттарын көрсетеді. Сонымен қатар Ел басының бұл қадамы құқықтық мемлекет құрудағы, қоғамды одан әрі демократияландырудағы өте батыл шарасы болып есептеледі.

Тәуелсіз Қазақстан жаңа заман талаптарына сай көптеген трансформациялық процесстерді басынан өткізді. Кеңестік идеологиядан бас тартып жаңа заман талаптарына сай нарықтық экономикалық даму қажеттіктеріне жауап беретін плюралистік көзқарастарға негізділенген, ұлттық рухтың, көшпенділер дүниетанымы негізінде қалыптасқан ұлттық философиямызды жаңғырттық. Бұл - Қазақстан Республикасының ұлттық идеясынан келген түйін-тұжырым. Мәңгілік Ел отандастардың бірегей тарихи мақсаты мен қаһармандық ұраны десек қателеспейміз. Аталған идея қазақ елінің ғасырлар бойы армандаған мақсаты ғана емес, Тәуелсіздік жолындағы жанқиярлық еңбегі мен тынымсыз шығармашылығының нәтижелері арқылы қол жеткен асу. «Мәңгілік ел» ұғымын тереңнен түсіндіру, оның философиялық әдіснамалық бастауларын көрсету мәселелері маңызды болып табылады [2].

Әлемдік өркениет тарихының дамып өзгеріп жатқан кезінде көптеген елдер мүлдем тәуелсіздігінен айрылып, әлемнің саяси картасында ешқандай да белгісі болмай жойылғанын көріп отырмыз. Ал енді біздің отанымызға келетін болсақ, мың өліп мың тірілген қазақ халқы, бабалар өсиетін жүзеге асырып ХХ ғасырдың соңында қайтадан қазақ мемлекеттігінің шаңырағын қайта көтерді. Ал енді, бүгінде біздің отанымыз өз тәуелсіздігінің жариялағанына жиырма бес жылдығын басынан өткеріп, болашаққа нық аяқ басып келеді. Осы тарих үшін аз ғана уақыт ішінде біздің туған еліміз кемелденудің қандай сатысына көтерілді деген жауап іздейтіндей болсақ, Қазақстан дербес мемлекет атанып, ішкі және сыртқы саясатын басқа елдің нұсқауынсыз тәуелсіздік тұрғысында жүргізіп келгені айдан ашық шындық. Бұл, барлық әлемге дәлелденген тарихи факт. Ал, тәуелсіздіктің басты ұғымы - мемлекет. Себебі тәуелсіздік дегеніміздің өзі әрбір ұлттың немесе этностың ұлттық мемлекет құруға деген арман қиялынан, мақсатынан, мұрат биігінен туындайтын дүниетаным. Осылай ой қорытытатын болсақ, біздің түсінігімізше, тәуелсіздіктің нақтылы саяси жетістігі, биігі - ұлттық мемлекет құру. Саяси билікке қол жеткізе алмаған халықтар тәуелсіздік туралы тек арман, қиял, утопиямен ғана қанағаттанады. Тәуелсіздікке қол жеткізген халық, ұлт өз мемлекетінің іргетасын құрудан бастап ұлттық сананы жаңа сапа биігіне көтеруге талпынады [3, 67 б.]. Мемлекеттікке ие халықтың тәуелсіздік туралы

философиясы, мемлекет философиясымен бірігіп кетуі де мүмкін. Бұл жиі кездесетін жағдай. Қазіргі қазақ елі, жаңа заманға сай қалыптасып жатқан Қазақстан мемлекеті осындай жағдайда өмір сүрудеміз, сондықтан да қазақ философиясын болашақты арнайы пән ретінде оқыту қажеттілік деп есептейміз.

Біздің қазақ халқы үшін мемлекеттік идеясы тәуелсіздік идеясынан әлдеқайда бұрын келген. Оның дәлелін біз тарихымыз туралы жазылған оқулықтардан айқын көреміз. Керей мен Жәнібек хандардан бастап Абылай ханға дейінгі Қазақ мемлекеттігінің тарихы ел есінен кетпеген. Яғни халқымыздың тәуелсіздікті аңсауы ешқашан да сарқылмаған. Соның рухани қуаты еліміздің тарихындағы ерекше кезең. 1991 жылдың 16-шы желтоқсанында қайта жаңғырып халқымыз өзінің саяси тәуелсіздігіне қол жеткізді. Қазақ елінің территориясында байлықтың барлығы бар. Біздің жеріміздің қойнауында Менделеев таблицасының барлық дерлік кездеседі. Жаһанданудың әсерінен болып жатқан біздің жердегі шикізатқа қызығушылықтың әсерінен шет елдердентехнологиялар кең көлем келу үстінде. Әрине технологиялар елімізді өркендетке бастайды. Егер де технологияларды дамыта алмасақ, ғылым мен техниканы кеңінен өрбітпесек, біздің табиғи қалпымыз көп өзгеріске түспейді. Салт-дәстүрлеріміз сақталды деп қанша қуансақ та, өзге алдыңғы қатарлы ұлттар бізден озып бара жатқан түсіну қиын емес. Бұл мәселенің бірғана жағы, келесі жағынан қарайтын болсақ батыс мәдениетіне, олардан келген технологияларға еліктеу біздің ұлт болып сақталып қалуымызға тікелей қауіп төндіретінін естен шығармағанымыз жөн. Ойлы көзбенен қарайтын болсақ, қазіргі қоғамда қазақтардың қазақ еместерге айналып бара жатқанын көру қиын емес. Оны біз мемлекетіміздің күнделікті өмірінен жиі кездестіреміз. Атына заты сай қазақ мемлекеті болу, Қазақстан Республикасының мемлекеттік бірегейлігін қалыптастыру қазіргі кездегі қазақ халқының ең өзекті мәселелерінің бірі. Еуропаға еліктеу, көрші Ресейге еліктеу қазіргі қазақ елінің бұқаралық ақпарат құралдарында, өнердің әр түрлі бағыттарында жиі кездеседі. Біздің ойымызша, қазақ елінің мемлекеттік бірегейлігін қалыптастыру қазіргі Қазақстан халқымен, әсіресе, қазақ жастарының ой-санасын тәрбиелеуде жатқан сияқты. Сананы қалыптастырудың, тәрбиелеудің ең қолайлы құралы философиялық ойлауды қалыптастыру. Халқымыздың төл дүниетанымы ұлттық философияда жинақталған. Тәуелсіз елдің философиясы да тәуелсіз болуы қажет. Кеңес дәуірінде өмір сүрген біз - ой тәуелсіздігі не екенін өте жақсы білеміз және оны өз басымыздан өткердік. Ол кезде марксизмге монополия жасалып, басқа да философиялық ойлардың барлығына тыйым салынды. Әрине олардың барлығы біздің қуанышымызға қарай келмесе кетті. Қазақ философиясы кең өріс алып, жан-жақты дамып, унитарлы мемлекеттің мемлекет жасаушы халықының ой-өрісінің бітім болмысын айқара ашып көрсету үстінде. Қазақ мемлекеттігінің ең айқын көріністері ұлттық идеяның мәні мен маңызы қазақ философиясында көрініс табуда. Соңғы кездерде қалыптасқан мемлекеттің стратегиялық даму бағытын одан әрі қарай айқындау барысында Қазақстан тарихына деген ғылыми зерттеулерге сұраныстар үдей түсті. Осы бағытта қазақ тарихының әдіснамалық негізі қазақ философиясы екендігін еліміздің ғалымдары мойындап, қазақ философиясының гуманитарлық білімдерді тереңдете дамытудағы рөлін ерекше бағалау үстінде, себебі қазақ философиясы мемлекеттік идеологияның іргетасы- ол «Мәңгілік ел» идеясы [4, 51 б.].

Саясат түсінігінің негізін қалаушы Аристотель саясатты мемлекетті басқару өнері ретінде таныған. Демокрит мұндай өнерді барлық өнерлердің ішіндегі ең жоғарысы ретінде санаған. XIX ғасырда бұл идеяны М. Вебер, В. Гумбольдт, К. Маркс, Ф. Энгельс және өзге де ғалымдар дамытты. Қазіргі заманғы саясаттанушылар өткен заманның ойшылдарына (Ж.Ж. Руссо, Т. Гоббс, Дж. Локк, Ш.Л. Монтескье және т.б.) сүйене отырып, саясат - мүмкіндіктер өнері, келісімге келу өнері, қалаулы және объективті түрде қол жетімділікті үйлестіре білу өнері, сипатты ескере білу дағдысы деп санайды. Мүмкіндіктердің шегінен шыққанда волонтаризм, субъективизм, ал кейбір кездері авантюризм де басталады, бұл құбылыстары соңғы кездерде мемлекеттер арасындағы қатынастарда да жиі көрініс табуда.

Ал енді турасына келсек, тиімді, дұрыс, шынайы саясат - халықтың өркендеуі мен гүлденуінің, қоғамдағы тұрақтылықтың кепілі. Саясаттағы басты мәселе - мемлекеттік билік, оны жаулап алу, ұстап қалу және пайдалану. Барлық негізгі қоғамдық күштер, партиялар, қозғалыстар билік үшін немесе оны бақылау үшін, саясаттың бағытын өзгерту, өздерінің бағдарламалық талаптарын қанағаттандыру үшін күреседі, сол үшін барлық мүмкіндіктерін пайдаланады.

Ал енді билік болса, ол - түрлі революциялар мен төңкерістер кезіндегі аса құнды және қалаулы олжа. Бұл ретте мемлекеттік билікті ұстап қалу үшін күрес оны жаулап алуға бағытталған күреске қарағанда аса өткір, ал кейбір кездері қатігез сипатты иеленеді. Сондықтан, саясат теориясы - белгілі бір дәрежеде мемлекеттілік теориясы. Бұл құбылыстың жанында барлығы шоғырланады. Мемлекет - бүкіл саясаттың өзегі, негізі және қайнар бастауы.

Жалпы қарастырсақ, саясат - күрделі, көп жакты және көп қырлы құбылыс, ауқымды санат. Сондықтан да саясаттың түрлері көп: ішкі және сыртқы, әлеуметтік, ұлттық, экономикалық, ғылыми-техникалық, мәдени, қаржылық, әскери, кадрлық, экологиялық және т.б. Күнделікті өмірде «үлкен» және «кіші» саясат, жария және астыртын саясат туралы айтылады. Сол сияқты саясаттың тактикалық және стратегиялық кешендерін де айта кеткен жөн.

Сараптай келе мазмұндық тұрғыда саясат прогрессивті және регрессивті, объективті байланысқа ие және волонтаристік, қоғамдық даму қажеттіліктеріне жауап беретін және оларға қайшы болуы мүмкін. Тарихқа көз жүгіртсек, қате жүргізілген саясаттың түрлі мысалын келтіруге болады - әділетсіз, кертартпа, авантюристік, халыққа қарсы және кісі өліміне әкелетін саясат түрлері көптеп кездескен. Саясаттағы қателіктер қылмыстан да ауыр болып саналатыны ежелден белгілі. Себебі, мұндай қателіктің салдары миллиондаған адамдар үшін қайғы әкелуі мүмкін, оның кесірін бірнеше ұрпақ басынан кешіреді.

Нақтылап айтқанда саясаттың өлшемдері мен сипаттамалары, қасиеттері мен көріністері көп. Оның субъектілік құрамы бай. Саясат өзгермелі, дамушы, барлығын қамтитын және барлық жерде орын алатын сипатқа ие. Бүгінгі таңда саяси кеңістіктің кеңейгені соншалық, ол жалпы адамзат кеңістігін жаулап алды. Саясат қоғамдық өмірмен тығыз тұтасып жатады. Ешбір адам саяси ықпалдан сырт қала алмайды. Саясаттың ықпалы әрбір елдің және әлемнің түкпір-түкпіріне жетеді. Кез келген адам ерікті және еріксіз түрде саясаттың субъектісі болып табылады және белгілі бір саяси сананы иеленеді. Мысалы, тұлға сайлауға қатыса отырып, саясатпен айналысады, себебі, ол жергілікті немесе орталық билікті қалыптастырып отыр, сол қоғамдағы қатынастардың көрінісі мен белгісі болып табылады.

Қазіргі өзгеріс үстінде отырған қазақ еліндегі қоғамның саясаттандыру дәрежесі көптеген мән-жайларға тәуелді болады. Алайда, өтпелі кезеңдерде бұл процесс шарықтау шегіне жетеді. Өтпелі кезеңде қоғамның әлеуметтік құрылысы, биліктің типтері, меншік нысандары, өндірістік қатынастардың сипаты ауысады, рухани сала өзгереді. Көптеген елдер мұндай жағдайды басынан кешіруде. Бұл кезде саяси субъектілер ерекше белсенділік танытып, өз тағдыры мен мемлекет тағдырын шешуге қатысуға ұмтылады. Аристотель айтып кеткендей, «адам саяси тіршілік иесі және қоғамның бір мүшесі», сондықтан да адамды қоғамнан бөліп алып қарауға болмайды.

Қазіргі Қазақстандағы саяси ғылымға үңілсек онда, саясатты жүргізу әдістері көп. Саясаттың мәнін көп жағдайда оны жүзеге асыру әдістері арқылы тануға болады. Мұндай әдістердің құрамы мен табиғаты алуан түрлі. Саясатта жалпыға танымал әдістер мен қатар қулық, жағымпаздық, алдау, өтірік, сатқындық, екіжүзділік, қастық, бәсекелестерді жою, күш қолдану, тіпті, соғыс ашу сияқты әдістер ежелден бері қолданылып келуде, әлі де адамзат бұл әдістерден бас тартатын емес, оның ең көркем үлгісі соңғы жылдары болып жатқан Сирия мемлекетіндегі жағдайлар.

Ежелден бері келе жатқан нақыл сөздерді еске алайық: «Соғыс - саясаттың басқа жолмен жүргізілетін жалғасы», «Мақсатқа жетудің барлық жолы дұрыс», «Мақсатқа кез келген жолмен жетуге болады», «Жеңімпаздарды сынамайды», «Ұяты барлар қиналсын», «Кім бізбен бірге емес, сол бізге қарсы», «Менің жауымның жауы - менің досым», «Билікті бермейді, оны алады» және тағы сол сияқты сөз тіркестері мақалға айналып осы бағытта жасалатын зорлықты, күш көрсетуді ақтайтын сияқты.

Бүгінгі таңдағы саясаттың жағымсыз қыры болып әшкерелеу арқылы соғысу табылады. Ол кейінгі уақытта күрделеніп, адамгершілік сипатын жоғалтты. Кек алу, қарсыластарын кемсіту, оларды саяси аренадан шеттетуге, қажет адамдар үшін қолайлы жағдай жасау, ұрыс-керіс, кедергі жасау, лақап, жалған сөз тарату, рейтинг, имидж, харизма, дәреже үшін күрес - осының барлығы қазіргі кездегі саяси өмірдегі күнделікті құбылыстарға айналды. Саяси нарықта әшкерелейтін материалдар сатылатын болып, олар тауарға, саяси «бизнестің» пәніне айналды. Бұл материалдар арқылы қарсыластарды бопсалап, саяси капитал, дивидендтер жасауға ұмтылады. Бұқаралық ақпарат құралдарында тапсырыс бойынша жасанды ақпараттар жарияланып, адамды халық

алдында әшкерелеу жаппай көрініс табуда. Осы орайда «политехнолог» деп аталатын жаңа ерекше кәсіп пайда болды. Осының үлгісі ретінде екі туысқан Ресей Федерациясы мен Украин елінің арасындағы қарым-қатынасты соңғы кездегі Ресей ақпарат құралдары арқылы көрсетілу нақты дәлел бола алады деп есептейміз.

Қазіргі қоғамдық процесстерде қазақ ел үшін саясат және адамгершілік мәселелері басты маңызға ие. Сондықтан да саясаттың моральдық аспектілері қазіргі кезде ерекше мәнге ие болу үстінде. Бұл мәселе баспасөзде, ғылыми әдебиетте белсенді түрде талқылануда. Саясат пен адамгершіліктің қатар болуы мүмкін бе? Бұл санаттар бірін-бірі жоққа шығармай ма? Осындай сұрақтар жиі қойылуда. Шын мәнісінде олар өзара алшақ болмауы тиіс, бірақ, тәжірибеде өзгеше болатынына куә болып отырмыз. Саяси қызметте «пасық әдістерді» қолдану күнделікті тірлікке айналды (сайлау науқандарында; билік, қызмет, лауазым, ықпал үшін күресте; қарсыластармен күресте), бірақта бұл қасиеттермен күрес белсенді жүргізуледі. Сонымен қатар этика мен саясаттың арасында өткір қарама-қайшылықтар орын алып отыр. Бұл - саясаттың көлеңке тұсы, оның жасырын жағы. Кейбір көшбасшылардың саяси моралі ешқандай сын көтермейді, олар «төмендегіні басып жаншып, жақынды итеріп, ал өзің жоғарыға қарай ұмтыл» деген қағиданы ұстанады. Осындай «күрестің» арнайы «технологиялары» жасалады, бірақта еліміздегі мемлекеттік қызметке байланысты қабылданған заңдарда бұндай құбылыстарға қарсы күрес жүргізілуде [5].

Елдегі демократияның үстемдігі артқан сайын «төртінші билік» ретінде саналатын баспасөздің рөлі артып, ол кейбір кездері биліктің басқа тармақтарына қарағанда әлдеқайда күшті болады. Баспасөз құралдарында әшкерелейтін мән-жайлар жарияланып, қандай да бір факт туралы позитивті не негативті «қоғамдық пікір» қалыптастырылады, қандай да бір тұлғаларды жасанды түрде мадақтау немесе қаралау кездесіп жатады. Баспасөз саясаткерлерге, мемлекеттік қызметшілерге, елдегі жалпы жағдайға ықпал етеді. Бұл ретте сөз және баспасөз бостандығын асыра пайдалану, моральдық ережелерді бұзу жиі кездеседі. Бұл салада да сыбайлас жемқорлық жаппай белең алуда. Идеологиялық екіжүзділік, бейімделу кеңінен таралуда. Байқап отырғанымыздай, саясат адамдар арасындағы қатынастардың пасық саласы [6].

Ал енді әдіснамалық жағынан келетін болсақ, құқықтық саясаттың түсінігі және анықтамасына тоқталған жөн. Жоғарыда айтылғандарды басшылыққа ала отырып, құқықтық саясатқа келесідей анықтама беруге болады: құқықтық саясат - құқық әрекет ететін салада және құқықтың көмегімен жүзеге асырылатын идеялар, шаралар, міндеттер, мақсаттар, бағдарламалар және қағидалар. Бұл қатынастар, байланыстар және мүдделер саласы «құқықтық кеңістік» ұғымымен қамтылады және объективті түрде жария билік тарапынан реттеуді қажет етеді.

Мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатының басым бөлігі құқық, оның нормалары, ең алдымен, конституциялық нормалар арқылы жүзеге асырылады; заң шығарушылық нысанды иеленеді және «ерекше аппаратпен» мәжбүрлеуге сүйенеді. Сонымен қатар, ол халықаралық қауымдастықпен қабылданған халықаралық қағидалар мен стандарттарға сүйенеді. Мемлекеттіліктің өзі құқықсыз, құқықтан тыс өмір сүре алмайды. Себебі, олардың түп-тамыры бір, ал құқықтық саясат болса, құқық жүйесін күшейтетін, дамытатын және заман талабына сай ететін мемлекеттің іс-шаралары мен әдіс-тәсілдері болып табылады.

Қазіргі қазақ еліндегі жүргізіліп отырған құқықтық саясат - мемлекеттік саясаттың көрініс табуының ерекше нысаны, елдің саяси бағытын, оның ресми көшбасшысы мен биліктік құрылымдарының еркін бекіту және жүзеге асырудың құқықтық тұрғыдан заңдастыру құралы. Бұл саясат саналы шоғырланған сипатты иелене отырып, ең алдымен, заңдарда, конституцияларда, кодекстерде, өзге де негізгі нормативтік құқықтық актілерде бекітіледі және әлеуметтік құрылысты қорғауға, қоғамдық қатынастарды дамытуға және жетілдіруге бағытталады. Құқықтық саясат - қоғамды жетілдірудің аса күшті құралы, мемлекетті күшейтетін, бір бүтінге айналдыратын пәрменді механизм.

Қазіргі Қазақстан Республикасындағы жүзеге асырылып отырған құқықтық саясаттың басты мақсаты, ол - жүргізіліп жатқан реформаларды, қоғам өмірін демократизациялауды, елдегі тұрақтылық пен құқықтық тәртіпті құқықтық тұрғыдан қамтамасыз етуді жүзеге асыру. Өкінішке орай, қазіргі әлемдегі құқықтық саясат бұл міндетін толық көлемде жүзеге асыра алмай отыр. Көптеген маңызды заң шығарушылық актілерге қажеттілік туындап отырғанымен, олар

қабылданбай отыр. Яғни, белгілі бір қоғамдық қатынастар реттелмеген күйде қалып, өз бетінше дамуда. Мұндай қатынастарда қылмыстық топтар өздерін еркін сезініп, өз заңдарын енгізуде қоғамдағы кешенді реформаларды, алға даму процессін жүргізуге болуда.

Қазақстандағы құқықтық саясаттың аса маңызды қасиетінің бірі - оның мемлекеттік-еріктілік сипаты мен, ерікті-императивтік мазмұнында. Қазақ елінде құқықтық саясаттың құқықтық деп аталуы мынадай жағдайларға байланысты: біріншіден, ол құқыққа негізделеді және құқықпен байланысты болады; екіншіден, құқықтық әдістермен жүзеге асырылады; үшіншіден, ең алдымен құқықтық қызмет саласында кездеседі; төртіншіден, қажет болған жағдайда мәжбүрлеуге сүйенеді; бесіншіден, жария, ресми сипатқа ие; алтыншыдан, нормативтік ұйымдастырушылық бастамалармен ерекшеленеді, мемлекеттің дамып жетілу процессінде айқын көрініс табады.

Аталған жағдайлардың барлығында құқық аталған саясаттың басты және іргелі элементі болып табылады. «Құқықтық саясаттың өзге саясат түрлеріне қарағанда ерекшелігі оның әрқашан құқықтық реттеу әдістерін пайдалануды көздеуінде». Басқаша айтқанда, мұнда күштеу, әмірлік-бюрократиялық, мәжбүрлеу әдістеріне жол берілмейді. Құқықтық саясат - құқықтық мемлекетті, еркін экономикалық қатынастарды құру жағдайында қоғамды басқарудың анағұрлым қолайлы, саналы, тиімді және өркениетті нысаны [7, 5 б.].

Еліміздегі құқықтық саясатты қалыптастырудың жоғарыда аталған субъектілерінің барлығы оны жүзеге асыру субъектілері де болып табылады. Басқаша болуы мүмкін емес, себебі, бұл жағдайда құқықтық саясатты жасаушылар мен орындаушылардың қызметі сәйкес келеді және біртұтас қызметті құрайды. Ол уақытта, кеңістікте, тұлғалар шеңбері бойынша, мәні бойынша бөлінбейді. Алайда, құқықтық саясаттың басты жолсерігі, оның ұйымдастырушысы және үйлестірушісі болып басқару аппараты мен биліктік функцияларға ие мемлекет табылады. Соның ішінде, Әділет министрлігі бұл істе ерекше орынды иеленуі тиіс.

Қазіргі қазақ еліндегі қалыптасқан құқықтық саясатты жүргізудің қағидалары мен әдістеріне келетін болсақ, онда құқықтық саясаттың келесідей негізгі қағидаларын атауға болады: а) әлеуметтік бағыттылығы; б) ғылыми негізділігі; в) тұрақтылығы және болжанатындығы; г) легитимділігі, демократиялық сипаты; д) ізгілік және адамгершілік бастамалары; е) әділдігі; ж) жариялығы; з) тұлға мен мемлекет мүдделерін үйлестіруі; и) адам құқықтарының басым болуы; к) халықаралық стандарттарға сәйкестігі саналады. Сондықтан да, бұл қағидалардың барлығы өзара тығыз байланысты.

Қорыта айтқанда, қазіргі елімізде жүргізіліп жатқан құқықтық саясат Ел басының бастауымен жүзеге асырылған кешенді конституциялық реформаларды іске асыру механизмдерін қалыптастыра отырып, мемлекеттілігімізді одан әрі нығайтуға бағытталған іс-шараларды белгілейді, оларды жүзеге асырады.

ӘДЕБИЕТ

- [1] Н.А.Назарбаев. 25 қаңтардағы үндеуі //atekps.kz/.../25.01.2017-zh-n.Ә.nazarbaevtyñ-Yndeuline.ht..
- [2] «Мәңгілік ел»- қазақ халқының ұлттық идеясы. – ҚР Президенті Н.А. Назарбаевтің Қазақстан халқына жолдауы. – 17 қаңтар 2014 //bnews.kz/.../mangilik_el_kazak_halkinin_ulttik_ideyasi_n.
- [3] Шайкемелев М.С. Казахская идентичность. – Монография. – Алматы: ИФПИР КН МОН РК, 2013. – 272 с.
- [4] Трансформация идеологического пространства в Казахстане. Коллективная монография.– Алматы: ИФПИР КН МОН РК, 2014. –172 с.
- [5] Закон «О государственной службе в РК» от 18.01.2016//kyzmet.gov.kz/ru/kategorii/zakony-respubliki-kazakhstan.
- [6] Закон «О доступе к информации в РК» от 16.11.2015 I 401-V //online.zakon.kz/document/?doc_id=39415981.
- [7] Кудрявцев В.Н., Васильев А.М. Право: развитие общего понятия //Государство и право. –2005. – № 7. – С.3-13.

REFERENCES

- [1] N.A.Nazarbayev. Special appeal to the people of Kazakhstan.25 January 2017 24.kz/ru/news/.../160313-spetsialnoe-obrashchenie-n-nazarbaeva-narodu-kazakhstana(in Rus.).
- [2] «Мәңгілік ел»- national idea of Kazakh people. –Message of the President of the Republic of Kazakhstan N.A.Nazarbayev to the people of Kazakhstan. – 17 January 2014 //bnews.kz/.../mangilik_el_kazak_halkinin_ulttik_ideyasi_n.(in Rus.).
- [3] Shaikemelev M.S. Kazakh identity. – Monograph. – Almaty: Institute of Philosophy and politologyof Science Committee of MON RK, 2013. – 272 p. (inRus.).
- [4] Transformation of ideological space in Kazakhstan. Monograph.– Almaty: Institute of Philosophy and politologyof Science Committee of MON RK, 2014. –172 p.(in Rus.).

[5] Law «About state service in the Republic of Kazakhstan». January, 18, 2016//kyzmet.gov.kz/ru/kategorii/zakony-respubliki-kazakhstan.

[6] Law «About access to the information in the Republic of Kazakhstan». November, 16, 2015 I 401-V //online.zakon.kz/document/?doc_id=39415981.(in Rus.).

[7] Kydriavtsev V.N., Vasilyev A.M. Law: development of the general concept // State and law. –2005. – № 7. – P.3-13.(in Rus.).

УДК 341.88

З.К. Аюпова¹, Д.У. Кусаинов²

¹КазНАУ, кафедра права, г. Алматы, Республика Казахстан;

²КазНПУ им.Абая, общеуниверситетская кафедра политологии и социально-философских дисциплин, г. Алматы, Республика Казахстан

ПРАВОВАЯ ПОЛИТИКА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН КАК ВАЖНЫЙ МЕХАНИЗМ УКРЕПЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

Аннотация. Правовая политика Республики Казахстан как составная часть всей государственной политики формируется Главой государства, законодательным органом, Правительством, Конституционным советом, депутатским корпусом, комитетами Парламента, научными учреждениями, местными представительными органами власти, а также представительными органами нашего государства. Вместе с тем, в формировании правовой политики принимают участие политические партии, общественные организации, движения, объединения и научные сообщества. Граждане государства также принимают активное участие в этом процессе, хотя не напрямую, а через депутатов, официальные институты, средства массовой информации и механизм выборов. В этом процессе большую роль играют суд, прокуратура, органы следствия и правоохранительные органы. Вышеперечисленные органы имеют большой опыт в деле правовой защиты, правоприменения, а также правоисполнения. Они во многих ситуациях, претворяя в жизнь правовую политику, осуществляют мониторинг их эффективности, наблюдают слабые стороны и недостатки правовой политики, вносят свои предложения по ее дальнейшему совершенствованию.

Ключевые слова: правовое государство, конституция, правовая система, политика, политические технологии, демократизация общества, национальная идея, государственная идеология, государствообразующая нация, унитаризм.

МАЗМҰНЫ
Техникалық ғылымдар

Азаматов Б.Н., Ожикенев Қ.А., Азаматова Ж.Қ. ЖЭС гидравликалық күлжою жүйесінде геометриясы басқарылатын гидроциклондар батареясын автоматты басқару 5

Қоғамдық ғылымдар

Қалдыбай Қ.Қ., Пазылова Қ.А. Агрессия концепциясын теориялық тұрғыдан әлеуметтік-психологиялық талдау.... 14

Техникалық ғылымдар

Сахметова Г.Е., Бренер А.М., Калдыбаева Б.М., Абильмағжанов А.З. Биогазды өндіру үшін қондырғыларды жобалау кезінде ауқымды өтпе мәселелерінің режимдік аспектілері..... 21

Ахметов Б.С., Қартбаев Т.С., Досжанова А.А. Ақпараттарды нейрожелілік биометриялық қорғау құралдарына төнетін қауіпке қарсы тұру әдістері..... 28

Мукажанов Н.К., Кисанов А. М., Мусапирова Г.Д. Кеңістіктік объектілер образын тану бойынша зерттеу..... 35

Найзабеков А.Б., Волокитина И.Е. Мыс микроқұрылымның эволюциясына ТКББ әсерін зерттеу 41

Цекич Н. Қазіргі заманғы экологиялық қалалық сәулет кешенін жобалау..... 48

Ожикенов Қ.Ә., Рахметова П.М., Ожикен А.Қ. Манипуляциялық роботты адаптивті басқару жүйесіндегі динамикалық үрдістерді бейімді тұрақтандыру..... 58

Ракишев Б.Р., Прокопенко В.И., Череп А.Ю., Ковров А.С. Топты карьерлер жұмысы кезінде бұзылған жер бетін жөндеудің ерекшеліктері..... 66

Аграрлық ғылымдар

Баймұқанов Д.А., Баймұқанов А., Юлдашбаев Ю.А., Исхан К.Ж., Алиханов О., Дошанов Д. F₄ сүлесіндегі қазак дромедар түйесінің өнімділігі..... 74

Химия

Суербаев Х.А., Құдайбергенов Н.Ж., Елібай К.Б. Терминалды олефиндерді палладий фосфин комплекстері қатысында көмітек моноксидіжәне спирттермен карбонилдеу 85

Биология

Абайлдаев А.О., Неупокоева А.С., Рахымғошин М.Б., Ходаева А.С., Ботбаев Д.М., Аширбеков Е.Е., Куланбаев Е.М., Хансеитова А.К., Балмуханов Т.С., Айтхожина Н.А. Қазақстан популяциясындағы сүт безі ісігі диагнозына шалдыққан наукастардың *LSP1* гені өзгеріштігінің ассоциациясы..... 108

Қоғамдық ғылымдар

Кишибекова Г. К., Омарханова Ж. М. Қазақстан республикасы ауыл шаруашылығы дамуын қаржымен қамтамасыз ету..... 115

Абдулина Г.А., Сейтхамзина Г. Ж. Заманауи кәсіпорындардың әлеуметтік даму проблемалары 126

Абылкасимова Ж.А., Алибаева М.М., Орынбекова Г.А., Ракишев А.А. Қазіргі жағдайдағы Қазақстанның агроөнеркәсіп кешені субъектілерінің экономикалық интеграциясы..... 136

Азатбек Т.А., Байтеңізов Д.Т. Ғылыми білім жүйесіндегі өзін-өзі жұмыспен қамту 142

Аюпова З.К., Құсайынов Д.Ө. Қазақстан республикасының құқықтық саясаты мемлекеттілікті нығайтудың басты механизмі ретінде..... 150

Рамазанов А.А., Кажмуратова А.К., Тымбаева Ж.М. Қазақстан республикасының мұнай нарығының экономикалық өлшемі 157

Сембиева Л.М., Бекбенбетова Б.Б., Бейсенова Л.З. ЕЭҚ-тың Қазақстан кредиттік жүйесі проблемалары мен Келешегі..... 167

Удербаета С.К. Орынбор ғылыми мұрағат комиссиясының «Еңбектер» жинағындығы орталық азияның көшпелі халықтарының тарихы..... 177

Болтаева А.А. Мемлекеттің бизнестің әлеуметтік жауапкершілігін жүзеге асырудағы ролі 189

СОДЕРЖАНИЕ

Технические науки	
<i>Азаматов Б.Н., Ожикенев К.А., Азаматова Ж.К.</i> АСУбатарей гидроциклонов с управляемой геометрией в системе ГЗУ ТЭС.....	5
Общественные науки	
<i>Калдыбай К.К., Пазылова К. А.</i> Социально-психологической анализ концепции агрессии.....	14
Технические науки	
<i>Сахметова Г.Е., Бренер А.М., Калдыбаева Б.М., Абиьлмагжанов А.З.</i> Режимные аспекты проблемы масштабного перехода при проектировании установок для производства биогаза.....	21
<i>Ахметов Б.С., Картбаев Т.С., Досжанова А.А.</i> Методы противодействия средствам биометрико-нейросетевой защиты информации.....	28
<i>Мукажанов Н.К., Кисапов А. М., Мусатирова Г.Д.</i> Исследования по распознаванию образов пространственных объектов.....	35
<i>Найзабеков А.Б., Волокитина И.Е.</i> Исследование влияния круп на эволюцию микроструктуры меди.....	41
<i>Цекич Н.</i> Комплексное проектирование в современной экологической городской архитектуре.....	48
<i>Ожикенев К.А., Рахметова П.М., Ожикен А.К.</i> Адаптивная стабилизация динамических процессов в системе управления манипуляционным роботом.....	59
<i>Ракишев Б.Р., Прокопенко В.И., Череп А.Ю., Ковров А.С.</i> Особенности горнотехнической рекультивации нарушенных земель при разработке группы карьеров	66
Аграрные науки	
<i>Баймуканов Д. А., Баймуканов А., Юлдашбаев Ю. А., Исхан К., Алиханов О., Дошанов Д.</i> Продуктивность верблюдов дромедаров казахского типа F ₄	74
Химия	
<i>Суербаяв Х.А., Кудайбергенов Н.Ж., Елибай К.Б.</i> Карбонилирование терминальных олефинов монооксидом углерода и спиртами в присутствии фосфиновых комплексов палладия.....	85
Биология	
<i>Абайлдаев А.О., Неупокоева А.С., Рахымгожин М.Б., Ходаева А.С., Ботбаев Д.М., Аширбеков Е.Е., Куланбаев Е.М., Хансеитова А.К., Балмуханов Т.С., Айтхожина Н.А.</i> Ассоциация вариабельности в гене <i>LSP1U</i> пациентов с диагнозом рак молочной железы в популяциях казахстана.....	108
Общественные науки	
<i>Кишибекова Г. К., Омарханова Ж. М.</i> Финансовое обеспечение развития сельского хозяйства республики Казахстан.....	115
<i>Абдулина Г.А., Сейтхамзина Г. Ж.</i> Проблемы социального развития современных компаний.....	126
<i>Абылкасимова Ж.А., Алибаева М.М., Орынбекова Г.А., Ракишев А.А.</i> Экономическая интеграция субъектов агропромышленного комплекса Казахстана в современных условиях.....	136
<i>Азатбек Т.А., Байтенизов Д.Т.</i> Самозанятость в системе научного знания.....	142
<i>Аюпова З.К., Кусаинов Д.У.</i> Правовая политика республики Казахстан как важный механизм укрепления государственности.....	150
<i>Рамазанов А.А., Кажмуратова А.К., Тымбаева Ж.М.</i> Экономическое измерение нефтяного рынка Республики Казахстан	157
<i>Сембиева Л.М., Бекбенбетова Б.Б., Бейсенова Л.З.</i> Проблемы и перспективы развития кредитной системы Казахстана в рамках ЕАЭС.....	167
<i>Удербаяева С.К.</i> Отражение истории кочевых народов Центральной Азии в «Трудах» Оренбургской ученой архивной комиссии.....	177
<i>Болтаева А.А.</i> Роль государства в реализации социальной ответственности бизнеса.....	189

CONTENT

Technical sciences	
<i>Azamatov B.N., Ozhikenov K.A., Azamatova Zh. K.</i> ACS of the set of hydrocyclones with a variable geometry in the system of HAR TPP	5
Social Sciences	
<i>Kaldybay K.K., Pazylova K.A.</i> Socio-psychological analysis of the concept of aggression.....	14
Technical sciences	
<i>Sakhmetova G.E., Brener A.M., Kaldybaeva B.M., Abilmagzhanov A.Zh.</i> "Regime aspects of the scale -up problem while designing installations for biogas production	21
<i>Akhmetov B.S., Kartbayev T.S., Doszhanova A.A.</i> Methods of counteraction to means of biometric-neural network protection of information.....	28
<i>Mukazhanov N.K., Kisapov A.M., Musapirova G.D.</i> Studies on the recognition of images of spatial objects.....	35
<i>Nayzabekov A.B., Volokitina I.E.</i> Research of the influence of the ecap on the evolution of the microstructure of copper.....	41
<i>Cekic N.</i> Integrated design in contemporary ecological urban architecture.....	48
<i>Ozhikenov K.A., Rakhmetova P.M., Ozhiken A.K.</i> Adaptive stabilization of dynamic processes in the control system of a manipulation robot.....	59
<i>Rakishev B., Prokopenko V., Cherep A., Kovrov A.</i> Features of mining-technical recultivation of disturbed lands during development of mines.....	66
Agricultural science	
<i>Baimukanov D.A., Baimukanov A., Yuldashbaev Yu. A., Ishan K., Alikhanov O., Doshanov D.</i> Productivity of the camelsdromedary of kazakh type F ₄	74
Chemistry	
<i>Suerbaev Kh.A., Kudaibergenov N.Zh., Yelibay K.B.</i> Carbonylation of terminal olefines by carbon monoxide and alcohols in the presence of palladium phosphin complexes.....	85
Biology	
<i>Abaildayev A.O., Neupokoeva A.S., Rahymgozhin M.B., Khodayeva A.Y., Botbayev D.M., Ashirbekov Y.Y., Kulanbayev E.M., Khanseitova A.K., Balmuhanov T.S., Aitkhozhina N.A.</i> Association of variability of <i>ISP1</i> gene in patients with breast cancer from populations of Kazakhstan	108
Social Sciences	
<i>Kishibekova G. K., Omarkhanova Zh. M.</i> Financial security of development of agriculture of the republic of Kazakhstan.....	115
<i>Abdulina G.A., Seitkhamzina G.Zh.</i> Problems of social development of modern companies.....	126
<i>Abylkassimova Zh., Alibaeva M., Orynbekova G., Rakishev A.</i> Economic integration of subjects of the agro-industrial complex of Kazakhstan in modern conditions.....	136
<i>Azatbek T.A., Baitenizov D.T.</i> Self-employment in the system of scientific knowledge.....	142
<i>Ayupova Z.K., Kussainov D.U.</i> Legal policy of the republic of Kazakhstan as important mechanism of strengthening of statehood.....	150
<i>Ramazanov A., Kazhuratova A., Tymbaeva Zh.</i> Economic measurement of the oil market of the Republic of Kazakhstan.....	157
<i>Sembiyeva L.M., Bekbenbetova B.B., Beisenova L.Z.</i> Problems and prospects for the development of the credit system of Kazakhstan within the framework of the EEU.....	167
<i>Uderbaeva C.K.</i> Reflection of the history of the nomadic peoples of Central Asia in the "Proceedings" of the Orenburg archival scientific commission.....	177
<i>Boltaeva A.A.</i> The role of the state in the implementation of social responsibility of business.....	189

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www.nauka-nanrk.kz

ISSN 2518-1483 (Online), ISSN 2224-5227 (Print)

<http://www.reports-science.kz/index.php/ru/>

Редакторы *М. С. Ахметова, Д. С. Аленов, Т.А. Апендиев*
Верстка на компьютере *А.М. Кульгинбаевой*

Подписано в печать 15.08.2017.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
12,3 п.л. Тираж 2000. Заказ 4.